

Ιατρικά προνόμια

Αντώνης Παπαγιάννης
Πνευμονολόγος

Διαλέγω από το ιστολόγιό μου (<http://antonis.papagiannis.blogspot.com>) κάποιες μέρες που είχαν κάτι να πουν, ίσως όχι μόνο σε μένα. Υπάρχουν κι άλλες πολλές, και ελπίζω κάποια μέρα να τις δω και σε μορφή βιβλίου. Σε κάθε περίπτωση είναι ανοικτές στο Διαδίκτυο για επισκέψεις και σχόλια.

Αριστείον ανδρείας

Ο κυρ-Βασίλης είναι απόμαχος πυροσβέστης. Σε μεγάλη ηλικία, με βαριά αναπνευστική νόσο, με καλεί κάθε τόσο στο σπίτι για να του γράψω τα φάρμακα και το οξυγόνο, μερεμέτια για τη μόνιμη δύσπνοιά του. Στην τελευταία επίσκεψη με δέχτηκε για πρώτη φορά στην κρεβατοκάμαρα αντί για το σαλόνι. Πρόσεξα στον τοίχο πάνω από την οικογενειακή κλίνη (μοναχική, μετά τον πρόσφατο θάνατο της συζύγου του) ένα κορνιζωμένο «Αριστείον» της Ακαδημίας Αθηνών. Πριν τριάντα τόσα χρόνια, έλεγε το αρχαιοπρεπές επιγραμματικό κείμενο, διέσωσε κάποιον εγκλωβισμένο σε φλεγόμενο κτίριο. Στη στιγμή η κορνίζα εκείνη έγινε ένα μικρό παράθυρο στην ιστορία του αρρώστου μου. Η κώφωσή του δεν μου επέτρεψε να ζητήσω να μάθω λεπτομέρειες, αλλά με τη φαντασία μου τον είδα πάνω στην εκτέλεση του καθήκοντος, έναν ήρωα που ξέφυγε από τα όρια της καθημερινότητας. Μια εικόνα που το γηρασμένο, δυσπνοϊκό, τρεμάμενο παρουσιαστικό του δεν θα μου έφερνε ποτέ στον νου, που είναι εθισμένος σε «ήρωες» χολυγουντιανού τύπου. **Ίσως πρέπει να αναζητούμε στους αρρώστους μας εκείνο τον μοναδικό φεγγίτη που θα μας αποκαλύπτει τον πραγματικό τους κόσμο.** Έτσι θα τους σεβόμαστε και θα τους προσέχουμε λίγο περισσότερο.

Μια μέρα διαφορετική

Η πρώτη άρρωση είναι μια ηλικιωμένη γυναίκα με καρκίνο. Μένει μόνη και τη φροντίζει ο γιος της που έρχεται σχεδόν κάθε μέρα από το Λονδίνο. Από χθες έχει νέο πόνο στη ράχη και υποψία

καθίζησης σπονδύλου (από μετάσταση). Χρειάζεται παυσίπονα, ακτινογραφίες και ραντεβού με τον ογκολόγο της για τα περαιτέρω. Η Σούζαν πιάνει το τηλέφωνο, σε μια προσπάθεια να συντονίσει όλα αυτά τα διαφορετικά «πλοκάμια» του συστήματος υγείας, ώστε να μην ταλαιπωρηθεί η άρρωση, που ίσως χρειάζεται εισαγωγή.

Ακολουθεί ο μουσικός που έχει κουφαθεί από μηνιγγίτιδα, αλλά συνεχίζει να παίζει αρμόνιο στη γυναίκα του (ένας Μπετόβεν με καρκίνο), ένας άνδρας με χειρουργημένο όγκο εγκεφάλου που ίσως υποτροπιάζει, ένας άλλος κύριος με περιέργη ομιλία, πιθανώς από προμηκική παράλυση. Τελευταία επίσκεψη της ημέρας στον γηραιό Αφρικανό γιατρό που ξέρει ότι έχει προχωρημένο καρκίνο και περιμένει να πεθάνει, όπως λέγει στη Σούζαν, «*μόνος με τον Θεό μου*».

Η Σούζαν εργάζεται σε μια αγγλική πόλη ως νοσηλεύτρια Macmillan, δηλαδή εξειδικευμένη στη συμπτωματική ανακούφιση και την ψυχολογική στήριξη ασθενών με καρκίνο. Σήμερα μου έκανε την τιμή να με πάρει μαζί της μια ολόκληρη εργάσιμη μέρα, για να δω τον τρόπο της δουλειάς της, μέσα στα σπίτια των αρρώστων, στις συνθήκες της καθημερινής ζωής τους. Είναι έμπειρη, ικανή, πρόθυμη, αγαπά τους αρρώστους, πρακτικά είναι μέλος της οικογενείας τους. **«Τοις πάσι γέγονε τα πάντα», για να τους προσφέρει λίγη ποιότητα ζωής, χωρίς κανένα απολύτως οικονομικό αντάλλαγμα πέρα από τον μισθό της.** Μια εμπειρία ξεχωριστή. Σ' ευχαριστώ, Σούζαν, και καλή συνέχεια!

«Είναι ωραία στον Παράδεισο;»

Τι απαντάς σ' ένα τέτοιο ερώτημα; Δεν είναι από εκείνα που επιδέχονται «εξυπνάδες», ιδίως όταν προέρχεται από μια ψυχή που έχει ζυμωθεί με τον καρκίνο επί έξι χρόνια και ζει καιρό τώρα με τα μάτια καρφωμένα «στην απέναντι όχθη». Που καταφέρνει να μας χαμογελά και να μας αναπτερώνει το ηθικό, έστω και αν πίσω από τα

βλέφαρά μας νιώθουμε να καίνε τα δάκρυα.

Υπάρχουν απλοί άνθρωποι που αφήνουν τη σφραγίδα τους στον κόσμο και τους γύρω τους. Η Φανή «μετέστη προς την ζωήν» εδώ και δεκαεφτά μέρες, και πιστεύω ότι ήδη απολαμβάνει την απάντηση στο ερώτημά της.

Μαργαρίτα

Η Μαργαρίτα μάς θωρεί ακίνητη, ανέκφραστη, πεντακάθαρη, περιποιημένη, προετοιμασμένη για την επίσκεψη του γιατρού: «*Ποιος είπαμε πως θα έρθει σήμερα, Μαργαρίτα;*». Η Μαργαρίτα έχει πάψει πλέον να χαμογελά και να ψελλίζει, κατά βούλησιν, αόριστα και ακατανόητα σχόλια: στα τρία χρόνια που τη γνωρίζω η γεροντική άνοια έχει σιγά-σιγά προχωρήσει. Στα 86 η Μαργαρίτα είναι υγιέστατη: η ετήσια επίσκεψή μου έχει σχεδόν μόνο σκοπό το αντιγριπικό της εμβόλιο. Η Μαργαρίτα είναι ήσυχη, υπάκουη, συμμορφώνεται με το πρόγραμμα που της κανονίζει η στοργική φροντίδα των οικείων της. Όπως λέει η κόρη της, «*Μας διδάσκει τόσα πολλά με τη σιωπηλή παρουσία της*». Αν για τους ανήμπορους ανθρώπους η ποιότητα ζωής μετριέται με την ποιότητα της φροντίδας, η Μαργαρίτα έχει πιάσει το «άριστα». Και του χρόνου!

Το προνόμιο του πένθους

Το ζευγάρι που μπήκε στο ιατρείο είχε άθροισμα ηλικιών πάνω από 150 χρόνια. Μαύρη γραβάτα ο κύριος, κανένα άλλο χρώμα η κυρία. Η όψη τους, σοβαρή όπως την ήξερα πάντα, εδώ και τρία χρόνια, δεν πρόδινε κάτι διαφορετικό. Γνωρίζοντας τον κρυφό τους πόνο (μια κόρη με προχωρημένο καρκίνο) από συνάδελφο που τους ξέρι πιο καλά, φαντάστηκα την αιτία. Μετά τις καλησπέρες ο κύριος μου έδειξε βουβά τη γραβάτα. «*Η κόρη σας;*» ρώτησα. Το κεφάλι έγνεψε καταφατικά, τα μάτια μόλις που θάμπωσαν, χωρίς να βουρκώσουν. Η μητέρα (αυτός ο ρόλος δεν τελειώνει με τον θάνατο του παιδιού), πιο εκδηλωτική, άφησε τα δάκρυα να κυλήσουν ανεμπόδιστα. Είπαμε τα τυπικά. Μου έδειξαν κάποια αποτελέσματα. Δεν είχα ζητήσει εγώ τις εξετάσεις αίματος: μόνοι τους τις είχαν κάνει, ίσως σαν δικαιολογία για να μιλήσουν στον γιατρό, ίσως σαν μια απόπειρα τήρησης μιας γνωστής «ρουτίνας», λες και δεν είχε αλλάξει τίποτε. Λες και δεν είχε αντιστραφεί η «φυσική» τάξη, αφήνοντας δύο γέροντες γονείς μ' ένα βίαιο κενό στην κοινή καρδιά τους. **Τι προνόμιο κι αυτό στη δουλειά μας, να μας κάνουν οι άνθρωποι κοινωνούς του πένθους τους...**

